

stawowych uczyło się 60,7 tys. uczniów niepełnosprawnych, w gimnazjach – 53,3 tys., w szkołach zawodowych – 16,7 tys., w liceach profilowanych – 0,85 tys., a w liceach ogólnokształcących – 5,1 tys. Według powyższych aktualnych statystyk wraz z wiekiem maleje liczba uczniów niepełnosprawnych w polskiej oświacie. Statystyki te odsłaniają potrzebę wspierania procesu edukacji osób niepełnosprawnych poprzez poszerzanie zakresu istniejących udogodnień edukacyjnych o nowe możliwości, jakie daje rozwój nowoczesnych technologii.

7. BEZPIECZEŃSTWO W INTERNECIE: STUDIUM PRZYPADKU OPRACOWANIA MATERIAŁÓW EDUKACYJNYCH DLA DZIECI NIESŁYSZĄCYCH I NIEDOSŁYSZĄCYCH (MICROSOFT SP. Z O.O.)

Dla dzisiejszych uczniów o specjalnych wymaganiach edukacyjnych umiejętności informatyczne mogą stanowić furtkę do samodzielności. Dlatego edukacja XXI wieku powinna zwracać baczną uwagę na grupy społeczne i ich indywidualne potrzeby i przekazywać uczniom umiejętność korzystania z dostosowanych do ich możliwości rozwiązań technologicznych. A w miarę coraz powszechniejszego korzystania przez uczniów niepełnosprawnych ze zdobycy innowacyjnych technologii dostarczać im, już na początkowych etapach życia szkolnego, wiedzy na temat zasad bezpiecznego korzystania z internetu. Dziecko głuche, dla którego za chwilę świat stale rozwijających się nowych technologii informatycznych stanie się pomostem do integracji, powinno w sposób naturalny dowiadywać się o możliwych zagrożeniach internetowych i umiejętnie na nie reagować. Zagrożenia internetowe dotyczą wszystkich użytkowników internetu, bez względu na ich ubytki zdrowotne. Nie wszystkie jednak ogólnodostępne materiały edukacyjne z tego zakresu są zrozumiałe dla uczniów z pewnymi formami niepełnosprawności, np. narządu słuchu. Takich pomocy dydaktycznych, przystosowanych

do użytku przez niesłyszących i ich nauczycieli, jest na świecie bardzo mało. Szczególnie znaczące są tu dokonania Anglii, gdzie NSPCC – organizacja dobroczynna zajmująca się m.in. zapobieganiem okrucieństwu w stosunku do dzieci, opracowała instrukcję na temat bezpieczeństwa dzieci niesłyszących, obejmującą także wytyczne, jak bezpiecznie korzystać z internetu i telefonów komórkowych. W przygotowaniu są także filmy instruktażowe z zakresu zapobiegania cyberprzemocy, realizowane w brytyjskim języku migowym przez organizację Childnet International.

W lutym 2009 roku Microsoft, wraz z Fundacją Dzieci Niczyje i Fundacją Kierowca Bezpieczny, opracował materiały edukacyjne na temat bezpieczeństwa w internecie, skierowane do uczniów klas szkół podstawowych, ich nauczycieli, rodziców i opiekunów. Podstawę pakietu edukacyjnego stanowiła seria filmów animowanych przedstawiających potencjalne zagrożenia, jakie młodzi użytkownicy komputerów mogą napotkać w sieci, a także wskazówki dotyczące właściwego korzystania z internetu. Projekt wsparł społecznie Krzysztof Hołowczyc, udzielając swojego wizerunku i stając się przewodnikiem dzieci po świecie potencjalnych zagrożeń internetowych. Materiały o nazwie „3...2...1...Internet” spotkały się z dużym uznaniem dzieci i dorosłych. Rok szkolny 2009/2010 zaowocował przeszkoleniem z właściwych nawyków przy korzystaniu z internetu stu tysięcy uczniów szkół podstawowych w Polsce. Często skomputeryzowane materiały dydaktyczne nie są dostępne w formie łatwo przyswajalnej przez uczniów niepełnosprawnych. A dodatkowo trudności z odbiorem takich materiałów mogą działać na dzieci niepełnosprawne deprymująco, uniemożliwiając im naukę w tym samym tempie, w jakim uczą się koledzy, przez co ograniczają ich możliwości edukacyjne. Niewątpliwy sukces materiałów edukacyjnych „3...2...1...Internet” skłonił ich twórców do podjęcia działań na rzecz udostępnienia tego narzędzia edukacyjnego także uczniom o specjalnych wymaganiach nauczania, niemogących dotychczas czerpać z dostępnego źródła wiedzy – uczniom z wadami narządu słuchu.

Pod koniec roku 2009 Microsoft Polska przeprowadził pilotażowy projekt dostosowania ww. materiałów do potrzeb dzieci głuchych. Inicjatywę poparł Zespół Szkół nr 3 w Lublinie. Przy udziale dyrekcji szkoły i nauczycieli uczniów niesłyszących powstał pierwszy materiał roboczy, będący bazą do dalszych pogłębionych prac nad jak najciekawszą dla dzieci głuchych formą przekazu. We współpracy Microsoft z Polskim Związkiem Głuchych (partner projektu) rozpoczął się drugi etap projektu, włączający certyfikowanych przez Polski Związek Głuchych lektorów polskiego języka migowego, praktyków i metodyków tematyki nauczania bezpieczeństwa internetowego z Fundacji Dzieci Niczyje (partner projektu), specjalistów montażu z firmy RedBranch oraz uczniów Instytutu Głuchoniemych w Warszawie. Każda ze stron uczestniczących w realizacji drugiego etapu projektu miała sprostać innym wyzwaniom.

Lektorzy języka migowego, z Polskiego Związku Głuchych, podjęli się interpretacji tekstu scenariusza filmu edukacyjnego i znalezienia jak najlepszej formy przekazania zawartej w nim wiedzy. Wyzwaniem było jak najciekawsze przełożenie języka mówionego na polski język migowy, pierwszy język dzieci, których obydwójce rodziców jest głuchych. Zastosowanie polskiego języka migowego pozwoliło bowiem na najciekawszą formę ekspresji, mającą największe szanse zaciekać dzieci, do których kierowane są materiały edukacyjne „3...2...1...Internet”. Dogłębnie rozważono niemanualne formy przekazu, mimikę, ruchy ciała, a nawet kolor ubrań lektorów, niezakłócający percepcji gestykulacji. Lektorów z ubytkami słuchu wspierał słyszący tłumacz języka migowego. Takie podejście do przekazania uczniom treści filmów edukacyjnych dało możliwość dopracowania jak najlepiej przyswajalnej dla niesłyszących młodych odbiorców formy ekspresji.

Na etapie montażu przeanalizowano możliwości synchronizacji oryginalnej ścieżki filmu z tłumaczeniem migowym. Z uwagi na specyfikę polskiego języka migowego oraz nacisk kładziony przez partnerów na jak najlepsze uatrakcyjnienie formy przekazu zastoso-

wano sekwencje łączące wypowiedzi nie jednego, lecz dwóch, a nawet trzech lektorów pojawiających się w kadrze. Te sceny żywych dialogów i złożonych sytuacji, przy zastosowaniu innowacyjnej metody montażu, pozwoliły na przekazanie dzieciom zrozumiałych treści. Liczne konsultacje oraz próby testowe na grupie uczniów Instytutu Głuchoniemych w Warszawie pozwoliły osiągnąć efekt zrozumiały i atrakcyjny dla dzieci niesłyszących. Kluczową sprawą na etapie montażu była ścisła współpraca ze słyszącym tłumaczem języka migowego, asystującym podczas trwania całego drugiego etapu projektu. Współdziałanie to dało możliwość doskonałego skoordynowania oryginalnych sekwencji filmowych z tłumaczonymi.

Scenariusze dydaktyczne opisujące sposób prowadzenia zajęć na bazie ww. materiałów także wymagały od ich twórców wprowadzenia modyfikacji. Głusi uczniowie klas podstawowych nie posługują się jeszcze tak biegle językiem pisanym, jak ich słyszący rówieśnicy. Ćwiczenia lekcyjne oparte na przetłumaczonych filmach musiały być zatem specjalnie zaadaptowane na potrzeby uczniów niesłyszących. Ta praca zespołowa osób słyszących oraz niesłyszących, budujących wspólną platformę komunikacji, zaowocowała stworzeniem pierwszej w Polsce adaptacji istniejących materiałów edukacyjnych z zakresu bezpiecznego korzystania z internetu przeznaczonej dla dzieci głuchych, ich nauczycieli posługujących się polskim językiem migowym oraz rodziców i opiekunów. Oficjalna premiera tych materiałów miała miejsce we wrześniu 2010 roku, tuż po Światowym Dniu Głuchego, podczas konferencji zwracającej uwagę na osiągnięcia, ale też potrzeby osób niesłyszących.

Projekt ten był pionierskim przedsięwzięciem w skali kraju, wytyczającym ścieżkę dla innych podobnych inicjatyw. Wypracowane przez partnerów formy przekazu, takie jak standardy pracy lektorów czy montażu, mogą być z powodzeniem stosowane w podobnych projektach edukacyjnych adresowanych do dzieci niesłyszących. To znacząca inicjatywa także na skalę światową. Niewiele jest podobnych materiałów edukacyjnych dla dzieci z wadami słuchu, łączą-

cych treści edukacyjne z zakresu właściwych nawyków korzystania z sieci z ciekawymi wizualizacjami scenek rodzajowych przedstawiających sytuacje, na jakie narażeni są także ich słyszący rówieśnicy. Możliwość zaadaptowania istniejących już pomocy dydaktycznych do potrzeb głuchych użytkowników sieci stwarza im szansę na korzystanie z udogodnień nowoczesnej technologii, przy jednoczesnej znajomości dobrych praktyk unikania ryzykownych zachowań i reagowania wobec zagrożeń internetowych.